СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 97. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 27. квітня, 1928. VOL. XXXVI. No. 97. Jersey City, N. J., Friday, April 27, 1928. THREE CENTS.

ЛЕТУНИ ПОКИДАЮТЬ „БРЕМЕН" НА ҐРІНЛІ АЙЛЕНДІ

ВИБЕРУТЬСЯ В АМЕРИКУ НА РАТУНКОВІМ ЛІТАКУ.

КВІБЕК, 25. квітня. — Летуни „Бремена", німецького літака, що перелетів перший з Европи в Америку безперервним летом, постановили остаточно покинути „Бремен" на Ґрінлі Айленді та виїхати в Злучені Держави на ратунковому три-моторовому літаку Форда.

Причиною сьої постанови було те, що летуни побачили, що їм не буде можливо піднестися в гору, бо на острові знова впав свіжий сніг, а їх літак не має ніяких причандалів піднестися в гору зі снігу.

Здається, вилетять вони з Ґрінлі Айленда завтра.

Місто Ню Йорк відложило привитання летунів на понеділок.

СМЕРТЬ ВОЗДУШНОГО ГЕРОЯ.

КВІБЕК, 25. квітня. — В шпитали Джефрі Гейла помер нині відомий американський летун Флойд Бенет, котрий вславився свого часу перелетом понад Атлантійський океан. Помер він на запалення легенів, якого набрався, коли летів на три-моторовім літаку Форда на поміч німецьким летунам „Бремена", розбитим на Ґрінлі Айленді.

Вся Америка жалує Бенета як свого героя. На руки його жени, котра була при смерти мужа, наспіли несчислимі жалібні телеграми, в яких підносять Бенетову відвагу, скромність та товариськість.

Мають його поховати на цвинтари американських героїв Арлинґтоні під Вашинґтоном.

ПОЛІТИЧНА БОРОТЬБА ЗА НАЙВИСШИЙ УРЯД КРАЮ.

ВАШИНҐТОН, 25. квітня. — Остаточний висід правиборів у стейтах Огайо й Месечузетсі показує, що шанси Гувера справді поправилися. Він вийшов з них сильно скріплений, так, що його номінація має тепер великі вигляди на успіх.

Також мається зі шансами Ал. Смита в демократичній партії. Противники сих двох кандидатів, що далі, тим більше втихають.

СПРАВА ІНТЕРВЕНЦІЇ В НІКАРАҐВІ.

ВАШИНҐТОН, 25. квітня. — По довгій дебаті в сенаті над пропозиціями відкликання американських маринарів з Нікараґви постановлено остаточно піддержати політику уряду та маринарів не відкликати.

Прихильники уряду три рази побивали всякі противні пропозиції.

СМЕРТЬ ВІДОМОГО АВТОМОБІЛЕВОГО ПЕРЕГОНОВЦЯ.

ДЕЙТОНА БІЧ, Флорида, 25. квітня. — Відомий американський перегоновий шампіон Френк Локгарт погиб підчас автомобілевого випадку.

Локгарт пробував на своїм автомобили Стуца побити дотеперішній рекорд скорости їзди автом. Коли розігнав авто до скорости 200 миль на годину, автомобілеви пукло одно гумове коло; автомобіль скочив яких тисячу стіп, перевернувся та вбив їздця на місци.

ПРОПОНУЮТЬ ЗЛУКУ ДВОХ ЦЕРКОВ.

ШИКАҐО, Илиноїс, 25. квітня. — Дві американські протестантські церкви задумують злучитися незадовго в одну. Серед методиської епископальної церкви та презбитеріян пішов сильний рух за такою злукою і справа має бути дебатована незадовго на найвисших радах обох церков.

Сі дві церкви мають разом в Америці коло 35,000 церковних будинків, 17 мілїонів членів та яких 860 мілїонів долярів у церковнім майні.

КЛОПОТИ УРЯДУ Й ГРОМАДЯНСТВА З ПРОГИБІЦІЄЮ.

ВАШИНҐТОН, 25. квітня. — Американський уряд постановив остерігти американського конзуля в місті Гамбурґу, в Німеччині, проти занадто великої печальности коло виконування прогибіції.

Сей конзуль мав постаратися хитрощами о те, що моторова лодка „Пшемишль", уся наповнена алькоголічними напитками, попала в руки американських митових урядників у Ст. Луисі.

У Шикаґо відбувається тепер конвенція Краєвої Ліґи Жінок-Виборців, на якій виринула дебата за прогибіцію. Одні з них хотіли, щоби жінки занялися студіюванням сеї справи, а другі були проти сього.

ДОМАГАЮТЬСЯ ЗНЕСЕННЯ МИТОВИХ ОПЛАТ НА АВТА.

ВАШИНҐТОН, 25. квітня. — Конґресмен Гол з Тенесі, голова демократичного краєвого комітету, виступив у конґресі з домаганням знесення мита на авта, троки, части автів та гумові кола. Конґресмен каже, що Америці нічого боятися заграничної конкуренції та що митові обмеження тільки шкодять американській торговлі.

Після теперішнього митового закона заграничні фабриканти автів платять мито, що виносить до 25 процентів вартости авта. Мито на кола автів та на мотоцикли виносить 10 процентів їх вартости.

ВБИВСТВО В РОДИНІ УКРАЇНЦЯ.

ГУДСОН, Ню Йорк. — Сварка в родині місцевого Українця Петра Гурина, довела до вбивства.

Дня 22. квітня, коло пів до десятої години вечером, Петро Гурин, посварившися з жінкою, схопив у приступі безпритомного гніву збанок від води й так сильно вдарив її по голові, що вона впала на місци трупом.

Убийника арештовано і поставлять його на суд за вбийство.

Покійна лишила троє сиріт; найстарший хлопець має 13 літ, дівчинка 8, а наймолодший хлопець 6 років.

Петро Гурин має 39 літ, жена його мала 35. Він походить зі села Сопрунівки, в збаразькім повіті, в Галичині.

Подав **Т. Озимчук.**

РОСІЙСЬКИЙ АРТИСТ ДЛЯ СВОЇХ ІНВАЛІДІВ.

В нюйорській московській газеті надруковано лист-справоздання славного московського піяніста Сергія Рахманінова. З огляду на цікавість змісту не можна пройти мимо, щоби не згадать. Ось той лист:

„Шановний Пане Редакторе! „Дозвольте на сторінках Вашої газети подякувати всім, хто відвідав мій концерт 22. квітня с. р. в Карнеґі Гол на користь російських інвалідів на еміграції.

„Загальна сума з цього концерту виносила $6,081.50, видатки за галю та продаж білетів $1,445.80. Чистий зиск в сумі $4,635.70 відправлено в Париж на руки комітету допомоги инвалідам.

„Сергій Рахманінов".

УКРАЇНСЬКА КООПЕРАЦІЯ НА ЗАКОРДОННИХ ЗЇЗДАХ.

В найближчі дні відбудуться кооперативні зїзди — XV-й кооперативний конґрес у Франції і 60-й конґрес англійського кооперативного союзу. Керовничі органи цих кооперативних центрів Франції й Англії запросили ВУКС на ці конґреси. Правління ВУКС доручило представникові української кооперації у Франції Полоцькому та представникові української кооперації в Англії Меєровичу вітати кооператорів Франції й Англії від української кооперації.

ПЛАЧУТЬ.

На всіх українських землях під Польщею осідають польські кольоністи, а українське селянство умирає з голоду, не маючи на чім робити. Усі протести лишаються „гласом вопіющого в пустині". Поляками не йде о Українців.

Колиж з ними таксамо обходяться Німці, Поляки кричать на увесь світ про кривди, які їм нібито чинять Німці. Спеціяльна кольонізаційна комісія сойму приняла резолюцію проти обсадження погряничних місцевостей німецькими кольоністами німецького таки Шлеску.

З СУДОВОЇ САЛІ.

Феська, жінка господаря Івана Бузька, внесла скаргу проти Варвари, жінки Петра Журавля. Свідком є Гриць Жук. Судя каже до пошкодованої, щоб представила свою кривду. Феська Бузькова говорить так:

Прошу високого суду, то було в суботу. Сонце вже зайшло, а я вертаю від сусідки до дому. Затопила в печи, наставила вечеру, аж пригадалам собі, ща я не порахувала курий. Треба йти... Іду я до курника, числю пальцем курки... числю... одної бракує. Аж мині віддих заперло: котрої? Ще раз призираюся — дивлюсь, моєї „жовтої" — найкращої нема. Відразу ми щось тьохнуло — то певно Журавлиха, ніхто лиш Журавлиха. Я ти дам, ти лайдачко. (Судя перериває: так в суді не можна говорити, бо замкну!). Е, то, прошу сендзі, я лиш так собі подумала. Не говорю нічо, чекаю пару днів — у вівторок є торг в місті. Там найду свою „жовту", хотьбим ціле місто збушувала. В вівторок пару покладків в кошелик і йду до міста. Ходжу то сюди то туди, ніби торгую, ніби куплю, а в голові все одне: моя „жовта". Так до полудня, бо вже час до дому. Аж приходжу перед склеп Мошка Рудсго. Дивлюся — мало ми очи не вилізуть, а то моя „жовта" в коши того паршивого сидить. Наробила я гвалту, звідки паршивий має мою „жовту". А тут людий назбігалось, вже і поліцай є. Не помогла жидівська шахрація, він мусів сказати, що то Журавлиха продала. А тут дідько і її несе. Повний кошик чогось накупила. Кинулася я на неї і булабим її роздерла, але поліцай не дав. А Журавлиха, як гадина, до мене: Чо си напастя шукаєш — то моя курка. Абим дітей своїх не застала, як то не моя. Аж трафилися кум Гриць Жук, коби здоровий. От і кажуть: ви, кумо, і ви, кумо, не робіть публіки. Най сама курка розсудить, чия вона. Напоїли ми жовту, нагодували і йдемо до дому. Приходимо аж до межі, яка між нашими хатами. Кум Грицько поставили курку на межі і чекаємо. А курка стряслася, скулилася і дивилася (адвокат Феськи: мала до вибору чотири сторони світа). А відтак моя жовта впрост до моєї хати. Я не подарую їй — думаю си і пішлам до пана місіяша.

Судя переслухав обжаловану та свідка і видав вирок: 5 днів арешту і кошти. Виходили судовим коритарем. Журавлисі іскрились очи, аж слезами зайшли. Кляла на пів голос Фуську. А Феська, якби її на сто коней посадив, злобно говорила: Ти, Журавлихо, хотіла прибратися пірем моєї жовтої. А не дочекаєте твоєї кримінал!... Гриць Жук успокоював обі.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

УКРАЇНЦІ У ВАРШАВСЬКОМУ СОЙМІ.

Українські посли до варшавського сойму уконституувалися в цей спосіб, що повстали такі клюби: Українське Національно-демократичне Обєднання під проводом д-ра Д. Левицького та клюб радикальної партії під проводом д-ра Л. Бачинського. Між обома клюбами ведуться пертрактації в ціли створення спільного клюбу. До спільного клюбу одначе не прийде, тільки до деяких спільних виступів. Крім цього є ще клюби: Сельробправиці і лівиці. Про обєднання цих двох клюбів може бути мова аж по зліквідованню конфлікту між обома партіями.

ПОЛЯКИ ПІДМАЗУЮТЬСЯ.

Коли Ляхи нагороджують якогось свого поліцая або чекиста польської охранки відзнакою „Віртулі мілітари", то дивуватися нема чого. Навіть колиб Українця винагородили, то булоби зрозуміло, але, коли читаєш, що представник Польщі в Японії нагородив японських офіцирів тим „знаменитим" ордером за „славні діла" в світовій війні, а особливо російсько-японській, мимоволі приходить на думку славнозвісне слово „хабьр". Тільки за що Поляки дали „хабаря" Японцям — трудно зрозуміти. Але таке сталося. Представник Польщі вручив аж 50 відзнак того ордеру, а на банкеті пізніще хвалили Японців.

Чи не за те, що Японці в 1905. році добре били Поляків, що служили в російській армії.

ДОБІР ЖІНОК У РІЖНИХ НАРОДІВ.

Хінці перестерігають молодців, щоби не женилися з такими дівчатами, які були злими доньками. Будуть вони також лихими жінками. Японці кажуть: „Не бери дівчини, що є плоха, часто перебирається і не любить ладу в хаті". Словяни кажуть: „Бери жінку з сусідства, бо її знаєш, а від свах держись здалека". Литовці кажуть: „Красою своєї жінки не загрієшся, ані не вберешся". Москалі кажуть: „Як женишся з найстаршою донькою, дивися тоді, якими є її отець і мати; як береш другу доньку, дивися, якою є старша її сестра". А знову Араби кажуть так: „Хто жениться з гарною жінкою, той мусить продати хату, бо її зруйнує". Кождий майже народ набрав переконання, що краса захоплює мущину найбільше, але любов, яка кермується тільки красою, скоро минає.

ПІДПАЛ.

В Добрій коло Ярослава 75-літний Василь Козар з пімсти підпалив обійстє Дмитра Міці. Згоріла хата і стайня з худобою вартости кільканацять тисяч. В огни згорів і сам палій Козар, бо постановив попвнити самовбийство в огні.

ПОМЕР ГЕНЕРАЛ ВРАНҐЕЛЬ

А З НИМ ПОМЕРЛА І ОСТАННЯ НАДІЯ БІЛОГВАРДЕЙЦІВ НА ВОЄННИЙ ПОХІД ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ І ВІДБУДОВУ ЄДИНОЇ, НЕДІЛИМОЇ РОМАНОВИХ. ВІДОГРАВ В СВОЇМ ЧАСІ ВЕЛИКУ РОЛЮ. МАВ ЗНАЧНУ АРМІЮ НА КРИМІ. БУВ ВЕЛИКИМ ВОРОГОМ УКРАЇНСЬКОГО РУХУ.

БРУКСЕЛЯ, 25. квітня. — Сегодня помер тут в 50-ім році життя барон Вранґель, котрий в 1920 році, по розбиттю Денікіна, обняв команду над протибольшевицькими військами, що наступали на большевиків з Криму і Полудневої України. Вранґель мав тоді 130,000 війська, яке держалося головно допомогою з боку Франції. Та послідна признала Вранґея і утворений при ньому уряд як властиве правительство Росії.

Та військові частини, з яких складалася армія Вранґеля, були наскрізь здеморалізовані. Було там повно зігнаного зі всіх сторін офіцирства, яке звикло пити, гуляти і грабувати. Коли большевики заключили з Польщею в Ризі в жовтні 1920 р. перемиря, кинули всі свої сили з польського фронту проти Вранґея і цілковито його розбили. Він сам враз з останками спасся утечею на кораблях. Недобитки його армії розміщено по Туреччині, а головну частину приняла Югославія. Там ті частини ще й досі перебувають. Вранґель пробував намовити великі держави ще раз до походу проти большевиків, але держави не захотіли вже давати грошей, бо мали сумний досвід з Колчаком, Денікіном, ну і з самим Вранґелем.

Його фльота, на якій він втік з Криму, знаходиться тепер біля побережа Африки і совіти домагаються її звороту.

Вранґель походив з старинного шляхоцького роду. Пішов на війну офіцером низького степеня. Та за хоробрість іменовано його в перших боях капітаном. В подібний спосіб авансував він далі, аж став ґенералом, а по тім і головнокомандуючим.

(До українства і всього українського руху ставився він дуже ворожо. Був завзятим приклонником царської Єдиної, Неділимої Росії. Через те не мав нїякої опори в українських селянах, на яких територїї вів боротьбу з большевиками.

В 1919 році розігнав він на Кубані Кубанську Українську Раду, яка домагалася самостійности Кубані. Через нього розстріляли членів кубанської ради Макаренка і Рябола, котрі були завзятими українськими самостійниками.

В 1920 році Вранґель, побачивши свою неміч, почав на словах ставитися дещо прихильніше до українських визвольних змагань. Але йому тоді вже ніхто не вірив, а до того тоді вже було запізно. — Прим. ред.)

В ЕВРОПІ РОЗЧАРОВАНІ ЕМІРОМ.

НАДІЯЛИСЯ ЗРОБИТИ З НИМ ВЕЛИКІ БИЗНЕСИ, АЛЕ НА РАЗІ НІЧОГО НЕ ВИДНО.

БЕРЛІН, 25. квітня. — В суботу вибирається афґаністанський король в дальшу дорогу, через Варшаву до Москви, а звідтам з поворотом до свого краю.

Часописи не криються з тим, що всі краї розчаровані з приводу побуту еміра. Мабуть найбільше припала йому до вподоби Англія і з нею думає він ввійти в близший союз. Але в Німеччині перебував він найдовше. Його секретар каже, що вони мають повно ріжних бизнесових пропозицій, які будуть взяті під розвагу. На разі Емір не поробив ніяких поважніших замовлень. А робили йому такі великі приняття головно тому, щоби дістати від нього концесії на будови залізниць, каналів і т. п. Замовив він тільки в Німеччині меблі для своїх палат та закупив три аероплани. Був добрий для обслуги, бо кажуть, що найнижчий тип виносив $100. В шпиталі, де йому витинали міґдалки, залишив леґат, щоби те ліжко, на якім лежав, було відступлене даром для бідних батьків через 10 літ.

НЕ ДАЛИ ШТРЕЗЕМАНОВИ ГОВОРИТИ.

МОНАХІЮМ, 25. квітня. — Народна партія запросила була міністра закордонних справ Штреземана, щоби промовив на влаштованім нею передвиборчім вічу. Та баварський Мусоліні, Гітлер, що робив в своїм часі з Людендорфом „пивовий державний переворот", прийшов зі своїми монархістами, головно жінками, та підняв такий вереск, що Штреземан не міг говорити. Треба було перервати віче.

ЗАБИЛИ СУПЕРІНТЕНДЕНТА ЧУЖИНЕЦЬКИХ МІСІЙ.

ШАНГАЙ, 25. квітня. — Дня 16. квітня, коли націоналістичні війська проганяли з Тсінінг північну армію, якийсь китайський жовнір стрілив до д-ра Вальтера Сеймора, суперінтендента презбитеріянської Ради Чужинецьких Місій, і забив його на місци.

Др. Сеймур покінчив університет в Висконсин. Його дочка живе в Злучених Державах.

НАЦІОНАЛІСТИЧНА АРМІЯ ПОСУВАЄТЬСЯ ВПЕРЕД.

НЕНКІНҐ, Китай, 25. квітня. — Ґенерал Ченґ Кай Шек, головнокомандуючий націоналістичних військ, подає, що захвативши місто Тсінан, забрав 60,000 крісів та 110 полевих гармат. Армія посувається далі в напрямі столиці.

ТЕПЕР ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО [illegible]

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА ДУШУ МОЛОДІ

Іменини Пілсудського! Чого вони нас так обходять, що згадуємо про них вже другим наворотом? Так подумає дехто, і слушно, але тільки до певної міри. Бо не ми заінтересовані в іменинах Пілсудского. Це тільки нахабна Польща наказує правити за нього по церквах богослуження, уряджує ріжні патріотичні торжества та вимагає, щоби вся українська шкільна молодь брала в них участь враз зі своїми професорами. Вимагається отже від нашої молоді, щоби вона молилася до Бога за того, що допомагав всіми силами до загарбання українських земель і їх поневолення Польщею. Кажуть нашій молоді святкувати торжественно іменини Пілсудского, котрий загнав до гробу десятки тисяч батьків та братів тої молоді. Кажуть тій молоді слухати похвальні гимни, виголошувані в його честь, приказують їй такі гимни виголошувати та співати враз з польською молодю польські патріотичні пісні. А все те в честь Пілсудского, що не є ні монархом, ні навіть президентом польської держави.

Цілком слушно, що така поведінка польських „західних" культурників обурила до крайности нашу молодь. І коли у Львові професори враз з ґімназійним директором мовчали, молодь в своїм запалі запротестувала проти цего польського нахабства в той спосіб, що порізала портрети польського президента та Пілсудского, що були порозвішувані по клясах. А коли директор і професори вели ту молодь вулицями до церкви на богослуження, влаштоване з нагоди іменин Пілсудского, кількох універзитетських українських студентів розігнали молодь домів і не дали їй можности взяти участь в богослуженню за Пілсудского, за ката українського народу.

А тепер Українець, директор ґімназії, мститься на молоді, бо не може знайти виновників, що порізали портрети Пілсудского і президента, а поліція арештує наших студентів висших шкіл, запідозрілих о те, що розігнали молодь і не допустили її до участи в святі Пілсудского.

Ми не будемо застановлятися близше над ганебним поступованнем Польщі, бо це не є ніякою для нас новістю чи несподіванкою. Нас обходить українське становище. І от з того огляду ми раді, що молодь наша зареаґувала на польське нахабство так, як собі таке дикунство на це заслужило. Та боліти треба над тим старшим поколіннем, над тими професорами чи директорами, що своє давне австрійське підданство і рабство перемінюють тепер покірно в рабство польське. А нам треба якраз в теперішню пору таких учителів, щоби забезпечили душу молоді перед польським нахабством, яке всіми способами пре до того, щоби нове українське покоління виховати на покірних і льояльних Малополян.

ШКІДЛИВА ОДНОБОКІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ІМІҐРАЦІЇ

З якогось часу все частіше в европейській пресі трапляються статті про Україну. Досить часто між ними бувають такі статті, які своїм правдивим освітленням української справи свідчать про те, що вони написані авторами, які не лише добре розбираються в тій справі, але й зовсім добре розуміють слушність нашої боротьби за визволення.

Особливо багато почала про українські справи писати французька преса. Це вона робить по части під впливом української політичної еміґрації, розкиненої по всій Франції. Майже всі статті написані в користь нашої визвольної боротьби, але в кожній з них трапляється, й то систематично, вражаюча однобокість, — вся преса пише лише про боротьбу українського народу з-під російського гнету. Пишеться головне про Придніпрянщину та й то лише про ту частину, що тепер стала Радянською Україною. Між тим про землі, загарбані Поляками, Румунами та Чехами ніде не згадується. В европейського читача враження про Україну залишається таке, що вся її теріторія обмежується до Радянської України, що лише в тих межах український нарід прагне створення своєї національної держави. Разом з тим виходить, що ворогом України, який посягає на її землі та бореться проти української державности, є лише Московщина, а всі прочі сусідоньки, як Польща, Румунія й почасти Чехо-Словаччина, ніби то друзі українського народа.

Безперечно, за таку однобічність освітлення української справи вина найменьше спадає на авторів статтей, але зате й паде вона на нашу політичну еміґрацію в Европі, під впливом якої ті статті пишуться.

Такого замовчування про позамосковських ворогів української державности не можна виправдувати жадними мотивами. Навіть з мотивів тактичних, про які наші хуторянські політики люблять говорити, — мовляв, щоби не дрочити Поляків, Румунів та Чехів, — таке замовчування не оправдане. Адже й Поляки і Румуни і Чехи, звичайно, ті, що не засліплені своїм шовінізмом, дуже добре знають, що коли українська визвольна боротьба на своїх боєвих прапорах написала **Суверенна і Соборна Держава,** то скорше чи пізніше їм доведеться віддавати українській державі ті землі, які вони тепер захопили та в ганебний спосіб економічно визискують й денаціоналізують. Вони добре знають, що вічно цих земель вони не втримають, а тому так жорстоко й безпощадно тепер поспішають експльоатувати ті землі та їх українське населення.

Отже й тактика замовчування нашої політичної еміґрації в Европі про тих окупантів наших земель нічим не виправдана й нікого нею не можна здурити. Занадто вона білими нитками шита. Така тактика скорше викликати може огиду серед серіозних політиків других народів. У найліпшому разі вони добачуть у тому доказ нашої політичної незрілости.

Відома річ, що солідний противник завжди з повагою говорить з таким саме солідним своїм противником й навіть поважає його за принціповість, прямоту та чесність. Але той же противник почує до дрібного противника, який готовий на всякі услуги й навіть ручку за ласку поцілувати, як що стане говорити, лише огиду, або погорду, бо він знає, що такий лаполиз і серед рідного народу не буде мати ні поваги, ні довіря.

Отже тактикою однобокої інформації про ворогів української державности наша політична еміґрація такої користи, як вона думає, не здобуде. Зі сього діється тільки шкода українському народові в його визвольній боротьбі. Кожен знає, як тяжко міняти европейську чи взагалі світову політичну думку, коли вона складеться певною опінією на відповідні справи. Ми ще не забули, як та сама французька преса, чи яка инша, що тепер так прихильно й докладно пише про українську справу, якийсь десяток років тому стрічала зі здивованням, або з насмішкою кождого „дивака", який давав їй інформації про Україну. На передодні світової війни Европа навіть про імя України забула. Забула про неї спеціяльно Франція, хоч не пройшло й півсотки років, як французький сенатор і академік Делямар писав про український нарід і попереджав Францію не іґнорувати істнування України, бо з цього може бути велика шкода для Франції.

Москалі, Поляки, Румуни й Чехи витрачують значні кошти на утворення в Европі опінії, що вони саме тепер посідають свої історичні, етнографічні і т. д. землі, а ті „незначні меньшости", що живуть на окраїнних землях, цілком задоволені своїм сучасним станом. Мовляв, і Велика Україна ніколи не стане претендувати на ці области, бо вони для неї чужі. Ці гнобителі нашого народу знають, що роблять, бо вони правдиво оцінюють значіння та вагу світової опінії в міждержавних спорах, а тому спішать утворити її найбільше прихильною для себе. Вони цим роблять своє патріотичне діло, вони велико-державники-патріоти, імперіялісти. Але яку рацію мають наші, що добровільно стверджують та скріплюють їх твердження? Чи можна таку однобокість нашої політичної еміґрації в Европі виправдати якими мотивами державно-національними?

Пора вже давно всій українській політичній еміґрації в Европі взятись до ревізії своєї тактики. Хто признає в гаслі **Соборна й Суверенна Українська Держава,** не може знати ніяких компромісів з тими, що крають українські землі. Тим більше треба правдиво інформувати европейську пресу. Витворення правдивої світової опінії відповідає завданням боротьби українського народу за визволення.

ПРОТЕСТ УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В ФИЛАДЕЛФІЇ ПРОТИ ПОЛЬСЬКОГО ГНЕТУ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ.

ПИСЬМО ДО АМБАСАДОРІВ ДЕРЖАВ.

HIS EXCELLENCY
THE AMBASSADOR OF
WASHINGTON, D. C.

We, Americans of Ukrainian descent, assembled at a mass meeting in Philadelphia, April 22, 1928, do vigorously protest against the reign of terror prevailing in Western Ukraine under occupation of Poland, and against the decision of the Polish Court, which sentenced to the death two innocent young Ukrainian Students, Wasyl Atamanchuk and Iwan Werbycky in Lemberg for the alleged killing of Sobinski, Superintendent of Schools. The decision of the Polish Court was rendered solely for the purpose of gratifying chauvinistic hatreds by the Polish Government of everything Ukrainian and by way of opposing all political movements of the Ukrainian People as a distinct, separate and independent Nation!

FOR THE MASS MEETING:
Theodore J. Hrycey,
Michael Dubas,
Vasil Petrusyk.

АПЕЛЬ У СПРАВІ АТАМАНЧУКА И ВЕРБИЦЬКОГО.

AN APPEAL BY AMERICAN CITIZENS OF UKRAINIAN DESCENT REGARDING THE TRIAL OF WASYL ATAMANCHUK AND IWAN WERBYCKY, UKRAINIANS, UNDER SENTENCE OF DEATH BY A POLISH COURT.

On March 13, 1928, two young Urainian college students, Wasyl Atamanchuk and Iwan Werbycky, on trial for the killing of one Sobinski, a Supperintendent of Schools in Eastern Galicia, Poland, were sentenced to death by a Polish Jury. It was allegea that Atamanchuk and Werbycky were members of a secret Ukrainian Military Organization, who ordered them to kill Sobinski. At the same time fifteen other alleged conspirators were sentenced to eighteen years of prison each.

The death sentence facing these two young Ukrainians comes as severe shock to all Ukrainian people, but particularly to American Citizens of Ukrainian descent, who have grown up in a country where human life and freedom are highly respected and protected.

The Court records shw that there was neither direct nor circumstancial evidence to justify the death sentence imposed upon the young students. On the contrary it is strongly suspected that the decision of the Polish Court was rendered solely for the purpose of gratifying chauvinistic hatreds by the Polish Government of everything Ukrainian, and by way of opposing all political movements of the Ukrainian People as a distinct, separate and independent nation.

Since 1920 Eastern Galicia and other Ukrainian territories have been occupied by the Poland, and the Ukrainian population subjected to most barbaric oppresion which is without equal, save in the atrocities of Czarist, or Bolshevik, Russia. It is now universally known that the methods employed by the Polish police and detectives are akin to those used in Russia to annihilate all rights of the so called „national minorities".

Thousands of Ukrainian men and women and even children under fifteen years of age, are held in prison for years without trial for an alleged conspiracy to overthrow the Polish government. It is needless to draw the conclusion that many young lives are being ruined by such methods. It is inconceivable to the mind of a reasonable human being that such tyrannical oppressions should exist in the Twentieth century.

Most of the Ukrainian High Schools which existed under the regime of Austria are closed, and admission to the Polish University in Lemberg has been forbidden to the Ukrainian Youth. In 1921 a private Ukrainian University was organized by Ukrainian Students and Professors, but it was crushed by Polish authorities. Finding these doors closed to them, the students were obliged to resort to the class rooms of the underground University, but when found there, they were prosecuted for treson [illegible] subjected to methods of the „third degree", and confessions of conspiracy against the State were extorted in this manner.

In 1924 an Ukrainian woman, Olga Bassarab, was murdered by Polish police officials in the dungeon of the famous Lemberg prison, "Brygidki". As a result of this murder, French scientists and professional men published a protest against such barbarous treatement of the Ukrainian women and men.

The self Government of Eastern Galicia and National Minorities rights, guaranteed by decree of the Council of Ambassadors in Paris, March 14, 1923, are disregarded by Polish Government and, instead of religious and educational freedom for Ukrainians; schools are closed, admission to University is forbidden, and political freedom totally denied them. The Ukrainians under the Polish regime are utterly deprived of the ordinary rights of a human being.

Now comes this last act of outrageous abuse by the Polish courts — the sentencing to death of two Ukrainian students who are innocent of the crime charged. The Court which sentenced these two Ukrainians had sufficient evidence of their innocence, yet they were sentenced to the severest of penalties — death. The secret Ukrainian Military Organization sent to the juges of the court a letter specifically stating that Superitendent Sobinski was killed by other persons than those then being tried. The Court turned a deaf ear to this information, sentencing to death two innocent young men. It is significant to note that the Polish Jury which found them guilty contained not one member who was an Ukrainian. It is certain, however, that this will not deter the Polish Government from continuing to boast of the equal rights which the Constitution of Poland assures to everyone living in that country.

What is the hope for these two innocent men under sentence of death? Where can they appeal? There is no one in Poland to appeal to. Thus it is that we, brothers to these unjustly convicted Ukrainians, make our appeal to the civilized world to help us prevent their execution!

Now therefore be it resolved, that we, Americans of the Ukrainians descent, assembled at a mass meeting in Philadelphia, April 22, 1928, do vigorously protest against the reign of terror prevailing in Western Ukraine under the occupation of Poland, and do hereby respectfully request that the League of Nations intercede in this display of the flagrant injustice of the Polish Court; and we do further request:

1 — That the Ukrainian People be given the right of self determination as enunciated by President Wilson.

2 — That the Polish Government be induced to revere the international treaties with regard to National minorities and in particular to respect the Self Government of the Western Ukraine, comprising the provinces of Eastern Galicia, Wolynia, Podolia, Polisie, Cholm and Pidlashe, of whose population ninety per cent are Ukrainians and amounts to about eight million persons.

3 — That the Polish Government direct its Courts to review the conviction of the Ukrainian students, Atamanchuk and Werbycky, according them in good faith an honest and just trial—lawful, expeditions and humane.

В. Кедровський.

1917 РІК.

(93)

„Обидві ці телеграми з великим смаком і, видаючи їх за правдиві, передрукувала „Рѣчь". Третя, теж „поступова" „Русское Слово" так сповістила сотні тисяч своїх читачів про події 26 липня: „Когда паезд подашел к Посту Волинскому, в 15 верстах от Кіева, то здесь бил уже отряд із 80 кірасирів, которие потребовалі видачі зачінщіков. В етом било отказано, но кірасіри окружілі оба поезди, виставілі пулемети і сталі осипать вагони градом пуль. Завязалась стрельба, с обеїх сторон оказалісь десяткі убітих і ранених. Вскоре прібил новий отряд кірасір. Богдановци почувствовалі серьозное положеніе і здалісь".

„Четверта столична ґазета „Раннее Утро", так „освітлює" ці події: „Генеральное сраженіе. На первой станції поезд со второім ешелоном бил задержан і окружен кірасірами, потребовавшімі от Богдановцев сдачі, получів на троекратное требованіе отказ, кірасіри виставілі пулемети і после предупрежденія открилі стрельбу. „Богдановці" отвечалі тем же. Завязалось настоящее сраженіе, в результате которого оказалісь десяткі убітих і ранених. „Богдановци" потерпілі полное пораженіе, сдалісь і билі обезоружени. 12. Точния данния о потерях „Богдановцев" єще не ізвестни".

„Як бачимо кожен кореспондент сповістив свою „правду". У кожного з них були свої „певні" відомости про число убитих і ранених кірасирів, тоді, як тільки усього два кірасири були ранені, а убитого ні одного. Так Росія „інформується" про події на Україні.

„Тут ми подали всього кілька заміток з поступових ґазет, а про те, як сповістили такі ґазети як „Новое Время" й казати нічого.

„Подаючи оці відомости, не можемо минути ще одної звістки, властиво розмови комісара уряду при Ставці Верховного Головнокомандуючого п. Філиненка, який у розмові з співробітником „Русского Слова" про криваву розправу з Богдановцями сказав таке: „Когда ескадрони кірасирів в числе 180 человек спешілися і открилі огонь по Украінцам, полтори тисячі салдат украінского полка немедленно сдалі свое оружіе.

„Разве ето, заключає Філиненко, не является показателем того, что такая армія не в состоянії защіщать ні революції, ні государства!?"

„Це слова одного з найвищих [illegible] революції, комісара революційного уряду.

„Чи можна ще собі уявити більший цинізм?

„Виходить, на думку пана Філиненка, що Богдановці, щоб виявити свою хоробрість і здатність до оборони революції й держави, повинні були справді заподіяти „ґенеральное сраженіє" з кірасирами.

„Як про це висловлюється „Раннее Утро", повинні були відповісти крівавицею на крівавицю?

„Деж у пана Філиненка було сумління, коли він дозволив собі так висловитись? Коли читаєш отакі думки та телеґрами „собственних коррес-пондентов", тратиш просто віру в людей, в їх щирість, в усе святе, що лишилося ще у людей.

„Адже-ж і фактично справа стояла так, що Богдановці не могли оборонятися від розстрілу їх кірасирами, бо коли й були у них рушниці, то 95% без набоїв. Нарешті була ніч і більшість Богдановців уже спала і їх сонними захопили з кулеметами, та і не почуваючи за собою вини, вони виходили на зустріч кірасирам з голими руками, роздягнені, в одних сорочках. А в той час кулемет у вагон з сонними Богдановцями „жарив і жарив" собі, — про це п. Філиненко нічого не каже, плямуючи честь невинних людей, серед яких тільки убито 16 душ!

„Серце од болю й сорому за людей стискається...

„Вн! Коли-ж навчитесь говорити правду?

Ніколи. Не навчились вони, [illegible] говорити правду там, де вона торкається українського визвольного руху і бе по „Єдіной і Неделімой". Вони всі добре знають правду, але ніколи її не скажуть так довго, як довго не відмовляться від своєї „Велікой Россії".

* * *

Події на київському вокзалі захвилювали українську людність, українське воцтво і зі всіх кінців бувшої Росії та з фронтів до Центральної Ради вплинули тисячі гострих протестів, запитів, то що. В самому Київі і найближчих околицях українське населення, робітництво і військові почали виявляти ознаки надзвичайного хвилювання, яке моглоб вилитися у форму масового активного повстання проти кірасирів, Дончаків, представників московської військової влади й нарешті проти правих угруповань, орґанізацій та осіб.

Щоби заспокоїти розхвильовані маси, українська влада видала відозви, що розрядили напруження й до певної міри заспокоїли політичну атмосферу.

Комітет Центральної Ради на своєму засіданню 28. липня ухвалив видати до населення таку відозву:

„Громадяне! 26 липня цього року в Київі стались сумні події, через які пролита була кров поруч у боротьбі за волю.

„Темні контр-революційні сили скористувались з тяжких для всеї революційної демократії подій і отверто сіють національну ворожнечу, нацьк[illegible] сти на другу і вояків на вояків. Комітет Центральної Ради цим оповіщає громадян, що згідно з постановою Центральної Ради утворена слідча комісія, в якій беруть участь і представники неукраїнських революційно-громадських орґанізацій і їй доручено докладно розслідити події.

„Комітет Центральної Ради закликає громадян спокійно вичікувати закінчення праці слідчої комісії, будучи цілком певним, що винні за даремно пролиту кров будуть знайдені і належно покарані.

„Семі невинно загинувших згідно з постановою Комітету Ц. Ради будуть забезпечені".

Друга відозва була оголошена в імені Генерального Секретаря Справ Військових С. Петлюри. Вона була така:

(Дальше буде).

НАСЛІДКИ НЕЗГОДИ.

До чого доводить незгода в родині, це бачимо на отсих подіях: В селі Пруси коло Самбора Йосиф Крик жив в незгоді і ненависти зі своєю жінкою. Оноді жінка сокирою вбила його на смерть. — В Калішу жінка грабаря православного цвинтаря Вахоленки сварилась зі своєю дорослою донькою. В часі сварки залізним баняком так вдарила дівчину, що пук їй череп і ді[illegible]

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„ДАВАЙМО ЗАПОМОГУ ТОМУ, ХТО НЕ МОЖЕ ЗАРОБИТИ НА ЖИТТЯ".

Під таким заголовком був поміщений в 90-ім числі „Свободи" голос читача з Клівленду. Добр. „Союзовець" чувся діткненим, що на представленню просили о жертву для Мирослава Січинського. А що я є рівнож членом У. Н. Союза і знаю, що „Свобода" признає вільність думки і слова, тож прошу не відмовити мені місця в „Свободі" дати можність висказати свій погляд в тій справі.

Добр. „Союзовець" жалується, що коли одні приходять на представлення, другі хочуть при тім „пекти печеню" і просять о жертви між першим а другим та третим актами. Щож тут дивного? Хто ходить на представлення, той знає, що між актами люде й так не мають нічого до роботи і це не є ніяким гріхом, коли в тім часі хтось заговорить про якусь добродійну справу. Бож про такі справи говорять навіть по церквах, куди люде заходять, щоб молитися. А і там збирають жертви на цілі, що не мають нічого спільного з богослуженням. І в церкві і при інших збірках не всі дають, бо дехто навіть грошей при собі не має, а багато є таких, що тільки нарікають, а ніколи на ніяку жертву взагалі не дають.

Добр. „Союзовець" заявляє, що не знав, на що збирали: чи на хату чи на парті? От такі здогади убивають у нас не одну добру справу, без огляду на це, яка партія її переводить. Бо можна не знати, можна не дочути, можна догадуватися, але це не по джентельменськи такі „здогади" подавати до преси.

Добр. „Союзовець" думає, що тільки він має право мати приятелів, а другий ні. Але так в світі не буває. І у нас, Українців, таке не практикується. От пригадую собі, як ми одного року святкували в Филаделфії Свято Першого Листопада. На тім концерті один зі співаків б. капелі Кошиця просив зложити жертву на оборону Петлюри в процесі Шварцбарта. Ніхто з нас не робив з того ніякого ґвалту, хоч на святі були самі Галичане, а ті не мають причини мати якусь особлившу симпатію до Петлюри. Але ніхто на це не памятав. Люде скинули жертву, як хто хотів і міг. Вільному воля. Добр. „Союзовець" протестує проти того, чого не любить. І це йому вільно, але хай це робить явно і славно і подає своє імя, а не говорить від всіх членів У. Н. Союза в Клівленді.

На мою думку, коли ми когось шануємо і любимо, то повинні показати йому свою любов за життя і за життя дати йому допомогу, а не по смерти.

М. Туркот,
Филаделфія, Па.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

КАНАДІЙСЬКА ПРЕСА ПРО УКРАЇНЦІВ.

„The Oshawa Daily Times", Tuesday, April 10, 1928, містить слідуючу редакційну статтю:

UKRAINIANS MAKE GOOD.

In Edmonton a festival is being planned to celebrate the anniversary of the arrival, 30 years ago, of the first Ukrainian settlers in Alberta. They came in groups and settled as communities. They were real foreigners from the South of Russia, and were a motley and unlikely looking lot in their crude and gaudy native costumes.

Many were the objections raised and the predictions of failure made. But they went right to work on the bare prairies and now have their fine farms and comfortable homes, and are making in the second generation **as good Canadians as any British immigrants and better than many.**

They are making their way also to the front in public life, both in the Legislatures and Parliament. Michael Luchovich, M. P., is only 36 but is a graduate of Manitoba University and a successful teacher, who has so won the confidence of the public as to be selected and elected as their representative at Ottawa. How few boys of British or Canadian parents have done better in 30 years.

The vast areas of fertile land in Western Canada still uncultivated are crying out for settlers. By all means let us secure as many of British ancestry as are willing to "go in and possess the land", but let us also welcome all desirable immigrants from the crowded lands of Northern Europe, so many of whom have already made good.

Too many from Britain and from the U. S. A. **come to Canada with a "superiority complex" from which they never recover, which hinders them from "fitting in"** and winnig the esteem and confidence of the communities where their lot is cast.

ДЕ В СРСР. НЕМА ЩЕ ЗОВСІМ СОВІТІВ.

Цікаве, що в одинацятім році істнування СРСР. є місцевости, де ні адміністраційно, а тим менше політично й економічно не введено совітської системи. До таких належить країна на найдальше на схід висуненім Сибірі, біля Камчатки й Охотська, т. зв. Колимська країна, заселена ламутським народом.

У цілій тій великій країні є лише 300 ламутських господарств. Ламути не зорґанізувалися досі у совіти лише тому, кажуть большевицькі ґазети, що вони на дуже низькому степені культури, а також тому, що жиють на дуже широкому просторі і зрідка сходяться для якихсь суспільних справ. Їх володарі є досі княжатами і то з вибору. Вибори відбуваються дуже правильно що три роки. І лише тоді Ламути сходяться і з найдальших кінців. На зборах цілого племени скоро порішають усі родові і суспільні справи і розіздяться знову по широкому, непривітному краю. Дуже часто переходять до сусідньої полоси Камчатки або Охотська, щоби там ловити звірину, якої кожухи продають із весною на базарах в Охотську.

Про Ламутів є ще зовсім мало відомо, не знати навіть як жиють, чим саме живляться і який є їх суспільний і родинний устрій. В р. 1926. роблено спробу продістатися до них човнами по ріці Омолені та привезти їм для виміни ріжні предмети, яких звичайно потребують північні люде. Але ця спроба не вдалася. Ламути просто не зацікавилися торговельними плянами колимського відділу якутської торговельної організації. Цього літа вишлють нову експедицію, бо гадають, що відбудуться вибори княжат і що тому Ламути зійдуться знову. Передовсім большевики хотіли би між ними зорґанізувати совіти, хоч рухомі, а першим їх предсідником був би нововибраний князь, щоби вдоволити і місцеві звичаї і вимоги нової системи.

BAYONNE, N. J.

В Бейон, Н. Дж., всі народности, як: Українці, Поляки, Італійці, Росіяни, Українці Закарпатські, Литовці, Югославяни і др., уряджують **ВИСТАВУ.** На тій виставі кожда народність буде мати свої питомі річи. Українці межи многими річами будуть мати вишивки артистичної роботи від українського жіночого народного мистецтва зі Львова. Репрезентуючі особи українського жіночого народного мистецтва у Львові будуть: пані С. Чижович з Філаделфії і п. Володимир Юрковський з Ню Йорку. Кромі вистави кожда народність буде писуватися співом і грою на інструментах. Українці будуть мати попис в пятницю в годині 8-ій вечером. Виступить український хор в народних строях та відспіває мельодійні українські пісні, а кромі сего скрипковий квартет відограє вязанку українських пісень. Вистава потреває три дни: в пятницю, суботу і в понеділок. Вистава буде відбуватися в будинку **YOUNG WOMEN'S CHRISTIAN ASSOCIATION, 44 WEST 32nd ST., BAYONNE, N. J.,** а також і попис українського хору в тім самім будинку. Вступ на виставу і на попис вільний. Проситься всіх Українців дооколичних і місцевих відвідати сесю виставу і прибути на попис. 97

ЗА КОМІТЕТ:
Марія Скисляк.

ГАРА-КІРІ.

(Найславніша смерть. — Внесення японського парляменту)

Один французький місячний журнал подає подробиці про японське гара-кірі. Є то самовбивство, яке Японцям приносить честь. Цей свого роду релігійний обряд, що виконується спеціяльною короткою шаблею, поширений в Японії від найдавніших часів.

Взагалі інший рід самовбивства в Японії є взагалі мало знаний. Історія Японії майже не знає самовбийців, що згинулиби „чужинецькою" смертю. Перший Японець, що згинув наслідком гара-кірі, то був князь Вака-Ірока. Він розпоров собі живіт у 310-ім році, бажаючи забезпечити свому молодшому братові престол. Друге гаракірі було щойно 722. року, коли один із японських достойників розпоров собі живіт після невдалого державного перевороту. З того часу випорювання внутренностей сталося традицією японської аристократії. Таке самовбивство стрічається в Японії з незвичайним пошанівком, а виконування його є спеціяльно релігійним обрядом. Передовсім слід відібрати соб життя в присутности свідків. Обряд той попереджують численні молитви до предків. Опісля самовбийник роздирається і короткою шаблею розрізує собі живіт у напрямі, приписаним ритуалом. Хвилку пізніше один із присутних, вибраний самовбийником, великою, тяжкою шаблею відтинає йому голову. Найважніше, щоби підчас цілого обряду задержати холоднокровність. З часом той звичай перенісся від японської аристократії до нижчих сфер. Богато злочинців, засуджених на смерть, уважало честю, коли японський суд позволив їм виконати гара-кірі. Гаракірі виконували часто японські ґенерали, які у війні потеряли невдачу і не могли погодитися з нею. В 1869 році японський парлямент вніс проект заборони гаракірі, одначе проект упав 200 голосами проти 9.

ПОЖИВНА ВАРТІСТЬ ЯЄЦЬ.

Нині гигієністи богато сперечаються про поживну вартість поживи сирої і вареної. Одні кажуть, що пожива хочби лише огріта стається неприродною, бо наслідком огріття тратить складники важні для людського організму, або навіть ті складники стаються шкідними. Інші кажуть, що страва варена є ліпша для травлення. Загально принято є, що сире яйце є дуже легко стравне і здорове, а на тверде варене є тяжко стравне. Коли хочемо знати, як на ділі є, треба взяти під увагу, що яйце складається з двох ріжних частин: білка і жовтка. Жовток варений а також і сирий є здоровий і легко стравний. Не так є із білком. Науково доказано, що богато частин білка виділяє людина нестравлених. Деякі вчені кажуть, що аж 50 процент нестравленого білка виходить із відходами і часто спричинюють ушкодження, яких можна устерегтися варенням.

Щоби ствердити, чи ліпше є їсти яйця сирі чи варені, вчені робили спроби на щурах. І переконалися, що щурі годовані сирими яйцями росли ліпше, ніж щурі кормлені яйцями вареними на мягко або на твердо. Але не все було так. У початках щурі, кормлені однаковою скількістю яєць сирих, варених на мягко і на твердо росли рівномірно добре. Але на пятьдесятому дні ті щурі, що їх кормлено лише сирими яйцями, стали тратити на вазі. Небаром потім стали появлятися у них симптоми недуг, волосся стало випадати, очи закисали і т. д. Коли вже недуга поступила так далеко, що грозила ... яйця варені на твердо. Так вдержано щурів не лише при житті, але й наново прибрали вони на вазі. Зновуж ті щурі, яких весь час кормили яйцями, вареними на твердо, були все здорові. З того виходить, що яйця варені не шкодять, а навпаки помагають людському організмові. Є це важне передовсім для організму малих дітей і хорих.

ЗАЛІЗНЯК ЗНОВА БОРЕТЬСЯ В НЮАРКУ.

Одержавши велику побіду на послідній боротьбі в Нюарку, Залізняк на просьбу Нюарської Кольонії буде боротися знова там **в суботу, 28. квітня в Лаврел Ґарден, 457 Springfield Ave.,** Залізняк буде боротися з Джек Сулливаном, ірляндським биком 250 фунтів ваги. Кромі них будуть боротися Майк Романо проти Джордж Віллямс, Леон Лабріола проти Стіф Роджерс і Джо Малцевич проти Френк Томас. Боротьба буде дуже інтересна. Початок в год. 8.30 вечером. (Огол.)

95-8